

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića br.2
81000 Podgorica Crna Gora
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/26-6389/2

Podgorica, 5. 3. 2026. godine

**Za: MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA, Bul. Ivana Crnojevića 167, Podgorica
gospođi, Maida Gorčević, ministarki**

Predmet: Mišljenje na Predlog dopune Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru IPA III (IPARD III) i inoviranu verziju Izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa

Veza: Vaši akti br. 05/908-26-541/2 od 18.02.2025. godine i 05-908/26-541/3 od 25. 2. 2026. godine

Poštovana gospođo Gorčević,

Povodom *Predloga dopune Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru IPA III (IPARD III)*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga sporazuma i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Nakon izvršene analize dostavljenog Predloga dopune Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske Komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretprijetne podrške IPA III (IPARD III) i Izvještaja o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa od strane Direktorata za upravljanje strukturama pretprijetne podrške EU, utvrđeno je da je Predlog pripremljen i usaglašen u skladu sa kriterijumima i važećim odredbama iz Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu za IPA III kao i pravilima za sprovođenje Programa u Crnoj Gori definisanim važećom EU legislativom, te nemamo primjedbi na dostavljeni tekst Predloga dopune Finansijskog sporazuma za gore pomenuti program.

Dostavljenim aktom je navedeno da se Predlog dopune odnosi na izmjenu Finansijskog sporazuma zaključenog 2. februara 2024. godine i to na način da se vrši povjeravanje zadataka izvršenja budžeta za upravljanje mjerom 9 - Tehnička podrška, koja se odnosi na finansiranje aktivnosti neophodnih za efikasno sprovođenje, kontrolu i praćenje IPARD III programa, a istovremeno se potvrđuje ukidanje prethodno utvrđenih uslova za sprovođenje mjera 1,3 i 7, kao i da se predmetnom dopunom Finansijskog sporazuma ne mijenja ukupni finansijski okvir.

Uvidom u Izvještaj o sprovedenoj analizi procjene uticaja propisa, navedeno je da ukupna vrijednost programa iznosi 128.313.724,00€ što uključuje opredijeljena EU sredstva, iznos sredstava iz nacionalnog budžeta i privatne doprinose. Nadalje, iznos bespovratnih sredstava koje je EU opredijelila za Crnu Goru za period 2021-2027 je 63.000.000,00€, ukupan privatni doprinos odnosno sredstva koja će poljoprivredni proizvođači obezbijediti za period 2021-2027,

iznosi 46.337.777,00 €, dok finansijska sredstva koja je za navedeni period potrebno obezbijediti iz nacionalnog budžeta iznose 18.975.947,00€. U 2026. godini iz budžeta Crne Gore potrebno je za predmetne namjene opredijeliti finansijska sredstva u iznosu od 12.000.000,00€, a u 2027. godini u iznosu od 13.000.000,00€.

Takođe, navedeno je da će potrebna finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore biti planirana zbirno na pozicijama budžetskog korisnika koji predstavlja ugovorno tijelo u strukturi - Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija, sa aspekta državnog budžeta, u načelu nema primjedbi na Predlog dopune Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru IPA III (IPARD III), uz napomenu da je finansijska sredstva potrebna u 2026. godini neophodno uskladiti sa sredstvima raspoloživim Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu Zakonom o budžetu Crne Gore za 2026. godinu, dok će iznos sredstava neophodan za navedene namjene u 2027. godini biti predmet razmatranja prilikom procesa izrade godišnjeg zakona o budžetu Crne Gore.

S poštovanjem,

MINISTAR

mr Novica Vuković

Novica Vuković

Kontakt osobe:

mr Ivana Radojičić, Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika, ivana.radojicic@mif.gov.me;
Ivana Čupić, Direktorat za upravljanje strukturama pretprijetne podrške EU, ivana.cupic@mif.gov.me;
Milica Kočalo, Direktorat za državni budžet, milica.kocalo@mif.gov.me.

***IPARD III PODRŠKA ZA
POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ U OKVIRU
INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE PODRŠKE IPA III***

SPORAZUM

IZMEĐU

VLADE CRNE GORE

I

EVROPSKE KOMISIJE

kojim se dopunjuje

FINANSIJSKI SPORAZUM 2021-2027

zaključen 2. februara 2024. godine

DOPUNA
FINANSIJSKOG SPORAZUMA 2021-2027
zaključenog 2. februara 2024. godine

Evropska komisija, u daljem tekstu: „Komisija“, koja predstavlja i zastupa Evropsku uniju,

s jedne strane, i

Vlada Crne Gore, koja predstavlja i zastupa Crnu Goru, u daljem tekstu „Crna Gora“,

s druge strane,

u daljem tekstu „Strane potpisnice“,

Budući da:

1. Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta¹ o uspostavljanju Instrumenta pretprijetne podrške (u daljem tekstu: "Uredba IPA III") predstavlja pravni osnov za pružanje finansijske podrške korisnicima navedenim u Aneksu I Uredbe IPA III kako bi im se pružila podrška u procesu usvajanja i sprovođenja reformi u različitim sektorima, uključujući naročito poljoprivredni sektor, a koje su neophodne za poštovanje vrijednosti Unije i postepeno usklađivanje sa pravilima, standardima, politikama i praksama Unije, sa ciljem članstva u Uniji.
2. Shodno Aneksu I Uredbe (EU) 2021/1529, Crna Gora ispunjava uslove da bude korisnik u okviru programa ruralnog razvoja IPA III.
3. U skladu sa članom 20 stav 1 Uredbe Komisije o sprovođenju 2021/2236², podrška za ruralni razvoj podliježe višegodišnjem programu, koji je višegodišnji akcioni plan u skladu sa članovima 23 i 24 Uredbe (EU) 2021/947 Evropskog parlamenta i Savjeta³, koji treba da bude izrađen na centralnom nivou, a pripremaju ga i nakon savjetovanja s odgovarajućim zainteresovanim stranama podnose Komisiji odgovarajuća tijela koja odredi država korisnica IPA III podrške.
4. Države korisnice IPA III podrške treba da sprovode programe ruralnog razvoja, na osnovu indirektnog upravljanja u skladu sa članom 62(1)(c)(i) Uredbe (EU, Euratom) broj 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta⁴ („Finansijska uredba“), i moraju da navedu aktivnosti koje će se finansirati kroz IPA III podršku. Odabrane aktivnosti moraju biti slične prirode kao one koje je definisao Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.
5. Da bi se osiguralo sprovođenje programa ruralnog razvoja IPA III („IPARD III program“) u Crnoj Gori za period od 2021. do 2027. godine, bilo je neophodno usvojiti višegodišnju odluku o finansiranju koja je dio višegodišnjeg akcionog plana za period od 2021 do 2027. godine.
6. Crna Gora je Komisiji dostavila IPARD III program višegodišnji program za ruralni razvoj za period 2021-2027 u okviru IPA III podrške na odobrenje dana 28. marta 2023. godine. IPARD III program je usvojen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine.

¹ Uredba (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta pretprijetne pomoći (IPA III), SL L 330, 20.09.2021, str. 1.)

² Uredba Komisije o sprovođenju (EU) 2021/2236 od 15. decembra 2021. godine o posebnim pravilima za sprovođenje Uredbe (EU) 2021/1529 Evropskog parlamenta i Savjeta o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA III) (SL L 450, 16.12.2021, str. 10).

³ Uredba (EU) 2021/947 Evropskog parlamenta i Savjeta od 9. juna 2021. godine o uspostavljanju Instrumenta za susjedstvo, razvoj i međunarodnu saradnju – Globalna Evropa, izmeni i stavljanju van snage Odluke br. 466/2014/EU i stavljanju van snage Uredbe (EU) 2017/1601 i Uredbe Savjeta (EZ, Euratom) br. 480/2009 (SL L 209, 14.6.2021, str. 1).

⁴ Uredba (EU, Euratom) 2024/2509 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. septembra 2024. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije (preinačeni tekst) (L. 26.9.2024). ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>

7. Program IPARD III je dodatno izmijenjen Odlukom o sprovođenju Komisije C(2023)8996 od 14. decembra 2023. godine, kao i tehničkim izmjenama putem pisama Komisije od 22. jula 2024. godine i 14. avgusta 2025. godine⁵.
8. U svrhu sprovođenja pomoći u okviru IPA III, član 5 Uredbe o sprovođenju IPA III predviđa zaključivanje okvirnih sporazuma o finansijskom partnerstvu, sektorskih sporazuma i finansijskih sporazuma između Komisije i korisnika IPA III.
9. Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu (u daljem tekstu: „Okvirni sporazum“), usvojen Odlukom Komisije C(2022)1857 od 31. marta 2023. godine i zaključen između Komisije i Crne Gore dana 2. novembra 2022. godine utvrđuje posebne modele za upravljanje, kontrolu, nadzor, nadgledanje, evaluaciju, izvještavanje i reviziju IPA III podrške kojima se Crna Gora obavezuje da u svoj pravni poredak prenese relevantne regulatorne zahtjeve Unije.
10. Sektorski sporazum, usvojen Odlukom Komisije C(2022)5232 od 27. jula 2022. godine i zaključen između Komisije i Crne Gore dana 23. januara 2023. godine (u daljem tekstu: „sektorski sporazum“), dopunjuje Okvirni finansijski sporazum o partnerstvu i obuhvata posebne odredbe za upravljanje finansijskom podrškom Unije i sprovođenje podrške Unije u Crnoj Gori u okviru IPARD III programa. Sektorski sporazum je izmijenjen i zaključen 29. septembra 2025. godine putem procedure razmjene pisama⁶
11. U Sporazumu o dopuni Finansijskog sporazuma za period 2021–2027, zaključenog dana 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, treba da budu navedeni uslovi pod kojima će se odobriti IPA III podrška, uključujući primjenjive metode i rokove za sprovođenje IPA III podrške.
12. Višegodišnje pravne obaveze u okviru IPA III programa za period 2021-2027 utvrđene su u članu 2 Odluke Komisije o sprovođenju od 29. juna 2022. godine i stoga bi trebalo da budu navedene u Aneksu ovog Sporazuma.
13. U skladu sa članom 29 sektorskog sporazuma, u okviru IPARD III program mogu se podržati sljedeće mjere:
 1. ulaganja u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava;
 2. podrška osnivanju grupa proizvođača;
 3. ulaganja u fizički kapital koji se odnosi na preradu i plasman poljoprivrednih i ribarskih proizvoda;
 4. agro-ekološko-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje;
 5. sprovođenje strategija lokalnog razvoja - LEADER pristup;
 6. ulaganja u javnu ruralnu infrastrukturu;
 7. diversifikacija poljoprivrednih gazdinstava i razvoj poslovanja;
 8. unapređenje veština i kompetencija;
 9. tehnička podrška;
 10. savjetodavne usluge;
 11. uspostavljanje i zaštita šuma;

⁵ EC ref.: Ares(2024)5294238 – 22/07/2024 i Ares(2025)6629484 – 14/08/2025.

⁶ Pismo EK od 6. avgusta 2025. godine o izmjeni sporazuma (referenca EK: Ares(2025)6419136 – 06/08/2025) i pismo Ministarstva evropskih poslova Crne Gore od 29. septembra 2025. godine kojim je Evropska komisija obaviještena o saglasnosti i odobrenju izmjene sporazuma (br.: 05–908/25–3010/2; referenca EK: Ares(2025)8176744 – 29/09/2025).

12. finansijski instrumenti;
13. unapređenje saradnje za inovacije i prenošenje znanja.
14. U skladu sa članom 31 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, detaljne odredbe o pravilima o prihvatljivosti troškova utvrđene su u sektorskom sporazumu, zaključenim između Komisije i Crne Gore 23. januara 2023. godine, i u IPARD programu usvojenom Odlukom o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine.
15. U skladu sa članom 62 stav 1 tačka c) podtačka i) Finansijske uredbe, Komisija indirektno sprovodi budžet povjeravajući zadatke sprovođenja budžeta državama korisnicama IPA III podrške.
16. U skladu sa članom 161 Finansijske uredbe, povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta Crnoj Gori vrši se zaključivanjem finansijskog sporazuma.
17. Član 12 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu utvrđuje uslove za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta Crnoj Gori. Konkretno, Crna Gora, će prilikom upravljanja sredstvima iz IPARD III programa poštovati principe dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti, zabrane diskriminacije i dužna je da obezbijedi vidljivost IPA III podrške. Crna Gora je dužna je da obezbijedi nivo zaštite finansijskih interesa Unije koji je ekvivalentan onom koji se zahtijeva u skladu sa Finansijskom uredbom. Komisija je dužna da razmotri finansijske sporazume zaključene sa Crnom Gorom kako bi se osiguralo kontinuirano ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u članu 12 stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu.
18. U skladu sa članom 6 sektorskog sporazuma, Crna Gora je uspostavila strukture i tijela koji su odgovorni za indirektno upravljanje IPARD III podrškom, a to su: Nacionalni IPA koordinator (NIPAK); Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO); Kancelarija za podršku NAO, Računovodstveno tijelo; Upravljačko tijelo IPARD programa/IPARD Agencija i Revizorsko tijelo.
19. U skladu sa članom 13 stavovi 1 i 2 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, Nacionalni službenik za ovjeravanje („NAO“), u ime Crne Gore, odgovoran je za podnošenje zahtjeva Komisiji za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta u okviru IPARD III programa. Prije nego što podnose zahtjev, NAO je dužan da osigura da su ispunjeni zahtjevi iz člana 12 stav 3 Okvirnog sporazuma i Aneksa B. Tom prilikom, NAO može da se osloni na rezultate *ex-ante* ocjene sprovedene u vezi sa povjeravanjem zadataka shodno Uredbi (EU) 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta⁷ („IPA II Uredba“) ili prethodnog finansijskog sporazuma.
20. Član 13 stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu predviđa da prije nego što povjeri zadatke sprovođenja budžeta u okviru IPA III podrške, Komisija procijeni zahtjev koji je podneo NAO i u svrhe *ex-ante* ocjene shodno članu 154(4) Finansijske uredbe pribavlja dokaz da su ispunjeni uslovi iz člana 12(3) Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu i uslovi iz Aneksa B uz taj Sporazum. Ovaj pregled može da uključuje i verifikacije na licu mjesta od strane Komisije. U svrhe povjeravanja zadataka sprovođenja budžeta Crnoj Gori, Komisija može da se osloni na *ex-ante* ocjenu sprovedenu u vezi sa ranijim povjeravanjem zadataka sprovođenja budžeta u skladu sa Uredbom IPA II ili ranijim finansijskim sporazumom. Na zahtjev Komisije, Crna Gora

⁷ Uredba (EU) broj 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014. godine o uspostavljanju Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA II) (SL L 77, 15.3.2014, str. 11).

je dužna da obezbijedi dodatne dokaze ukoliko navedene procjene ne odgovaraju na sve zahtjeve.

21. Detaljni uslovi za povjeravanje su dodatno navedeni u Odeljku II, Glava 3, sektorskog sporazuma.
22. Crna Gora je imenovala državnog sekretara u okviru Ministarstva evropskih poslova za vršenje funkcija koje su dodijeljene NIPAK-u. Sopstvena potvrda o spremnosti NIPAK-a uvrštena je u zahtjev za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta.
23. Crna Gora je imenovala Direktorat za upravljačku strukturu u okviru Ministarstva finansija za vršenje funkcija i odgovornosti koje su dodijeljene NAO-u kako je navedeno u članu 7 sektorskog sporazuma. U zahtjevu za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta uvrštena je sopstvena potvrda o spremnosti NAO. NAO je uspostavio Upravljačku strukturu koju čine Kancelarija za podršku NAO i Računovodstveno tijelo.
24. Za IPARD Upravljačko tijelo i IPARD agenciju, kako je navedeno u članu 10 stav 9 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, Crna Gora podrške je imenovala:
 - (a) Direktorat za ruralni razvoj u okviru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, da djeluje kao Upravljačko tijelo IPARD programa, koje obavlja dužnosti i odgovornosti kako je definisano u članu 8 sektorskog sporazuma; i
 - (b) Direktorat za plaćanja u okviru Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, da djeluje kao Agencija za ruralni razvoj u okviru IPA III podrške (IPARD), koja treba da izvršava dužnosti i odgovornosti kako je definisano u članu 9 sektorskog sporazuma.
25. Crna Gora je imenovala Revizorsko tijelo da djeluje kao tijelo za reviziju Instrumenta za pretpristupnu podršku. U zahtevu za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta nalazi se i sopstvena potvrda o spremnosti Revizorskog tijela.
26. U skladu sa članom 27 sektorskog sporazuma, NAO je dana 31. marta 2023. godine dostavio Komisiji zvaničan zahtjev⁸ za povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta u skladu sa sljedećim mjerama IPARD III programa:
 1. investiranje u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;
 2. investiranje u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva;
 3. diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja
27. Uz zahtjev da mu se povjere zadaci sprovođenja budžeta, NAO je obavijestio Komisiju o svojim odlukama da se osloni na rezultate *ex-ante* ocjene sprovedene u vezi sa povjeravanjem zadataka shodno Uredbi (EU) 231/2014) ili prethodnog finansijskog sporazuma i u skladu sa Odlukama Komisije o sprovođenju kojima se povjeravaju zadaci sprovođenja budžeta od 25. oktobra 2017. godine za mjere 1 i 3⁹, od 6. avgusta

⁸ Pismo br.: 01/4 430/23-2470/1 od 27. marta 2023. godine (referenca EK: Ares(2023)2346519 – 31/03/2023).

⁹ Ares(2017)5220251.

2020. godine i 22. marta 2023. godine za mjere 7¹⁰. Zahtjev je uključivao svu neophodnu dokumentaciju u skladu sa Aneksom 3 sektorskog sporazuma.

28. U skladu sa članom 13. stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, Komisija je razmotrila zahtjev za povjeravanje zadataka implementacije budžeta i uspostavljene strukture i ovlaštenja. Za potrebe ex ante procjene prema članu 154. stav 4 Finansijske regulative, Komisija je pribavila dokaze da su ispunjeni zahtjevi iz člana 12. stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu i Priloga B istog, uz uslov naveden u pismu EK kojim se odobrava povjeravanje zadataka implementacije budžeta za mjere 1 „Investicije u fizičku imovinu poljoprivrednih gazdinstava“, 3 „Investicije u fizičku imovinu u vezi sa preradom i plasmanom poljoprivrednih i ribljih proizvoda“ i 7 „Diversifikacija gazdinstava i razvoj biznisa“¹¹, kao i u članu 7. stav 1 finansijskog sporazuma za period 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore.
29. Pismom od 10. aprila 2025¹², Komisija je ukinula uslov iz člana 7. stav 1 finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, nakon dokaza koje je Crna Gora dostavila 14. februara 2025¹³. Promjena u vezi sa ukidanjem uslova bila je međusobno prihvaćena 30. aprila 2025. od strane Komisije i Crne Gore, putem procedure razmjene pisama¹⁴.
30. Nadalje, u skladu sa članom 27 sektorskog sporazuma, NAO je 30. aprila 2025. Komisiji podnijela zvanični zahtjev¹⁵ za povjeravanje zadataka implementacije budžeta u okviru mjere 9 „Tehnička podrška“.
31. U skladu sa odredbama člana 13. stav 3 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, Komisija je razmotrila zahtjev za povjeravanje zadataka implementacije budžeta i uspostavljene strukture i ovlaštenja. Za potrebe ex ante procjene prema članu 154. stav 4 Finansijske regulative, Komisija je pribavila dokaze da su ispunjeni zahtjevi iz člana 12. stav 3 Okvirnog sporazuma i Priloga B istog¹⁶.
32. Stoga je primjereno odobriti povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta, uz odricanje prava Komisije iz člana 50 stav 1 podstav drugi tačka a) Okvirnog sporazuma.
33. Stoga je potrebno da se ovim Sporazumom o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, utvrde: (a) odredbe o povjeravanju Crnoj Gori zadataka implementacije budžeta za mjeru 9 Tehnička podrška; i (b) ukidanje uslova za mjere 1, 3 i 7. Sve ostale odredbe utvrđene Finansijskim sporazumom 2021–2027 ostaju neizmijenjene.
34. Svi ugovori za usluge, robe, radove, grantove i tvining dodjeljuju se i sprovode u skladu sa pravnim okvirom EU i standardima koje je Komisija propisala i objavila za potrebe sprovođenja spoljnih aktivnosti, koji su na snazi u vrijeme pokretanja datog postupka. Odstupanjem od člana 18 stav 2 Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, sporazume o bespovratnim sredstvima treba dodijeliti i sprovesti u skladu

¹⁰ Ares(2020)4146723 i Ares(2023)2064568

¹¹ Ares(2023)5251704 – 28/07/2023.

¹² Ares(2025)2934730 – 10/04/2025

¹³ Pismo br: 08-908/25-3163 (EC ref.: Ares(2025)1692950 – 04/03/2025).

¹⁴ Pismo EK, ref.: Ares(2025)3500877 – 30/04/2025, i pismo Ministarstva finansija Crne Gore od 30. aprila 2025. kojim je Evropska komisija obaviještena o međusobnom razumijevanju (br.: 08–908/25–13412/1; referenca EK: Ares(2025)3520789 – 30/04/2025).

¹⁵ Pismo br: 08-908/25-13283/1 (EC ref.: Ares(2025)3517616 – 30/04/2025)

¹⁶ Ares(2025)6624664 – 14/08/2025

sa IPARD procedurama koji su na snazi u trenutku raspisivanja poziva za podnošenje prijave, dostaviti ih Komisiji da ih ona prihvati u skladu sa članom 5 i članom 12 stav 1 Okvirnog sporazuma i članom 27 sektorskog sporazuma,

SAGLASILI SU SE O SLJEDEĆEM:

DIO I

Uvodne odredbe

Član 1

Područje primjene

Ovim Sporazumom o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, utvrđuju se:

- (a) finansijske obaveze Unije za IPARD III program za Crnu Goru za period 2021-2027 kao i period važenja tih obaveza;
- (b) odredbe za povjeravanje obaveza sprovođenja budžeta Crnoj Gori.

Član 2

Sporazumi i tumačenje

Ovaj Sporazum o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, dopunjuje odredbe sektorskog sporazuma i Okvirnog sporazuma. U slučaju konflikta između ovog finansijskog sporazuma i odredaba sektorskog sporazuma i Okvirnog sporazuma, prednost imaju sektorski sporazum i Okvirni sporazum.

Ukoliko u ovom Sporazumu o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027 nema izričite suprotne odredbe, termini koji se koriste u ovom finansijskom sporazumu imaju značenje koje im se pripisuje u sektorskom sporazumu, Okvirnom sporazumu, Uredbi IPA III i Uredbi o sprovođenju IPA III, Uredbi (EU) 2021/947 i Finansijskoj uredbi.

Član 3

Finansijska podrška

1. U skladu sa članom 62 stav 1 tačka c) podtačka i) Finansijske uredbe, IPARD III program za Crnu Goru sprovodi se pod indirektnim upravljanjem kako je predviđeno u Odluci Komisije o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine .
2. IPARD podrška se sprovodi kroz indirektno upravljanje bez *ex -ante* verifikacije tenderskih postupaka i postupaka ugovaranja od strane Komisije ili Delegacije Unije.
3. U skladu sa članom 33 sektorskog sporazuma, IPARD III program sufinansiraju i Unija i Crna Gora. Presjek odgovarajućih finansijskih doprinosa naveden je u IPARD III programu koji je usvojen Odlukom Komisije o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine .

4. Doprinosom Evropske unije sufinansiraju se javni troškovi koji su stvarno isplaćeni korisniku. U skladu sa članom 34 sektorskog sporazuma, intenzitet pomoći i stopa doprinosa Unije moraju biti u skladu sa stopama i gornjim graničnim vrijednostima propisanim u Aneksu 4 sektorskog sporazuma.
5. Ugovori, za razliku od svih ugovora za usluge, robe, radove, grantove i tvining, dodjeljuju se i sprovode u skladu sa IPARD procedurama, koje su na snazi u trenutku raspisivanja poziva za podnošenje prijave, i dostavljaju se Komisiji da ih ona prihvati u skladu sa članom 5 i članom 12 stav 1 Okvirnog sporazuma i članom 27 sektorskog sporazuma,
6. Finansiranje Unije podliježe ispunjavanju obaveza Crne Gore utvrđenih u Okvirnom sporazumu i sektorskom sporazumu, kao i u ovom Sporazumu o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore.

DIO II

Finansijsko sprovođenje

Član 4 Obaveze

1. Finansijski doprinos Unije za svaku godinu u periodu od 2021. do 2027. godine ograničen je godišnjim iznosima koji su navedeni u Odluci Komisije o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine i Aneksu ovog sporazuma. Ove obaveze važe samo za sprovođenje IPARD III programa, u skladu sa Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu i sektorskim sporazumom.
2. Budžetske obaveze Unije se isplaćuju u godišnjim ratama. Budžetska obaveza za prvu ratu isplaćuje se nakon što Komisija usvoji IPARD III program.
3. U skladu sa članom 2 Odluke Komisije o sprovođenju C(2022) 4726 od 29. juna 2022. godine, budžetske obaveze podliježu raspoloživosti budžetskih sredstava nakon usvajanja opšteg budžeta Unije za period od 2022. do 2027. godine.
4. Komisija pisanim putem obavještava Crnu Goru o usvajanju ili bilo kojoj izmeni i dopuni godišnje okvirne budžetske obaveze navedene u Aneksu ovog sporazuma.

Član 5 Period povlačenja neiskorištenih sredstava

U skladu sa članom 36 sektorskog sporazuma, Komisija automatski povlači bilo koji dio budžetske obaveze utvrđen u Aneksu ovog sporazuma za IPARD III program koji do 31. decembra treće godine od godine kada su opredijeljena budžetska sredstva (pravilo „n+3“) nije iskorišten:

- a) u svrhu prefinansiranja u skladu sa članom 40 sektorskog sporazuma; ili
- b) za vršenje plaćanja u fazama (periodičnih plaćanja) u skladu sa članom 39 sektorskog sporazuma; ili
- c) koji NAO, kome je povjeren zadatak sprovođenja budžeta, nije prikazao u zahtjevu za isplatu zajedno sa ovjerenim izvještajem o troškovima u skladu sa članom 35(1) Okvirnog sporazuma i članom 39(1) sektorskog sporazuma.

U opravdanim okolnostima, koje prihvati Komisija, period od tri godine iz stava (1) može se produžiti na period do pet godina u skladu sa članom 36 stav 2 sektorskog sporazuma.
Trenutni rokovi za povlačenje neiskorištenih sredstava navedeni su u Aneksu ovog ugovora.

DIO III

Povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta

Član 6

Povjeravanje zadataka sprovođenja budžeta

1. Komisija povjerava zadatke sprovođenja budžeta Crnoj Gori za sljedeće mjere IPARD III programa:
 1. investiranje u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava;
 3. investiranje u fizički kapital vezano za preradu i oglašavanje poljoprivrednih i proizvoda ribarstva i;
 7. diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja;
 9. tehnička podrška.
2. Ovim Sporazumom o dopuni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, Komisija povjerava Crnoj Gori zadatke sprovođenja budžeta za mjeru 9 – Tehnička podrška.
3. Zadaci sprovođenja budžeta propisani u stavu 1 povjeravaju se i primenjuju na osnovu sljedećih struktura i tijela koje odredi Crna Gora:
 - a) Nacionalni IPA koordinator (NIPAK);
 - b) Nacionalni službenik za ovjeravanje (NAO);
 - v) Kancelarija za podršku NAO (NAO SO);
 - g) Računovodstveno tijelo;
 - (e) Upravljačko tijelo IPARD programa i IPARD Agencija;
 - (f) Revizorsko tijelo.

Član 7

Uslovi

1. Ne dovodeći u pitanje posebne odredbe sektorskog sporazuma i Okvirnog sporazuma, ne vrši se nijedno plaćanje u korist primalaca ili onih koje su oni odredili za koje se utvrdi da su vještački stvorili uslove potrebne za dobijanje takvih plaćanja u cilju ostvarivanja prednosti koja je suprotna ciljevima podrške.
2. Za potrebe izvještavanja o zahtjevima utvrđenim u članu 59 Okvirnog sporazuma, NAO koristi obrasce navedene u Aneksima 6 i 9 sektorskog sporazuma kako je precizirano u članu 47 sektorskog sporazuma.

Član 8

Prihvatljivost troškova

1. Pravila o prihvatljivosti troškova utvrđena su u članu 35 sektorskog sporazuma.
2. Krajnji datum prihvatljivosti troškova u okviru IPARD III programa je 31. decembar 2030. godine.

Član 9

Privremeno ili trajno stavljanje van snage dijelova finansijskog sporazuma

Ovaj Sporazum o izmjeni Finansijskog sporazuma 2021–2027, zaključenog 2. februara 2024. između Komisije i Crne Gore, ne dovodi u pitanje nijednu odluku koju Komisija može doneti u skladu sa Okvirnim i sektorskim sporazumom, uključujući, bez ograničenja, prekid i obustavu plaćanja i finansijske korekcije.

Član 10

Restriktivne mjere EU

Član 91 Okvirnog sporazuma o usklađenosti sa restriktivnim merama EU primjenjuje se *mutatis mutandis* na ovaj sporazum.

Član 11

Stupanje na snagu

Ovaj Sporazum o izmjeni finansijskog sporazuma 2021–2027 stupa na snagu na dan kada posljednja od Strana potpisnica pisanim putem obavijesti drugu stranu o svom odobrenju, u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom ili procedurom te Strane.

Član 12

Potpis

Ovaj Sporazum o izmjeni finansijskog sporazuma 2021–2027 sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku.

Potpisuje, u ime i za račun Vlade Crne Gore, u Podgorici, dana

.....
Gđa Maida GORČEVIĆ
Ministarka evropskih poslova

ANEKS

Okvirni maksimalni doprinos Unije za sprovođenje IPARD III programa u Crnoj Gori za godine od 2021. do 2027. utvrđen je u iznosu od 63 000 000 EUR, podijeljen je po godinama na sljedeći način, i finansiraće se iz odobrenih sredstava unesenih u budžetsku liniju 15 02 02 02 opšteg budžeta Unije.

Godišnji doprinos za IPARD III program (u EUR)

Godina	2021	2022	2023.	2024 okvirni iznos	2025 okvirni iznos	2026 okvirni iznos	2027 okvirni iznos
Ukupno IPARD III	5 000 000	6 000 000	8 000 000	9 000 000	10 000 000	12 000 000	13 000 000

Ukupni okvirni troškovi za sprovođenje IPARD III programa u Crnoj Gori, uključujući doprinose Unije, nacionalne i privatne doprinose, za period od 2021. do 2027. godine iznose 128 313 724 eura.

Okvirni doprinos Unije iznosi 63 000 000 EURa.

Trenutni rokovi za povlačenje neiskorištenih sredstava utvrđeni su na sljedeći način:

- Budžetska obaveza za 2021. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2025. godine¹⁷.
- Budžetska obaveza za 2022. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2025. godine.
- Budžetska obaveza za 2023. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2026. godine.
- Budžetska obaveza za 2024. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2027. godine.
- Budžetska obaveza za 2025. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2028. godine.
- Budžetska obaveza za 2026. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2029. godine.
- Budžetska obaveza za 2027. godinu mora se potrošiti do 31. decembra 2030. godine.

¹⁷ Budžetska obaveza iz 2021. godine prenijeta u 2022. godinu u skladu sa članom 30. Uredbe (EU) 2021/947.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	MINISTARSTVO EVROPSKIH POSLOVA
NAZIV PROPISA	PRIJEDLOG SPORAZUMA O DOPUNI FINANSIJSKOG SPORAZUMA ZA PERIOD 2021-2027 IZMEĐU VLADE CRNE GORE I EVROPSKE KOMISIJE O PODRŠCI ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ U OKVIRU INSTRUMENTA PRETPRISTUPNE PODRŠKE IPA III (IPARD III)
<p>1. Definisane probleme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? 	
<p>1a) 1b) Za potrebe sprovođenja IPA III podrške, član 5 Uredbe o sprovođenju IPA III podrške predviđa zaključivanje Okvirnog finansijskog sporazuma o partnerstvu, sektorskih sporazuma i finansijskih sporazuma između Evropske komisije i država korisnica IPA III podrške.</p> <p>Stupanjem na snagu <i>Okvirnog finansijskog sporazumoma o partnerstvu između Evropske unije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore, o modelima sprovođenja finansijske podrške Evropske unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA) (u nastavku: Okvirni finansijski sporazum)</i>, 2. novembra 2022. godine, stekli su se uslovi za sprovođenje daljih procedura na nivou IPA III programa i oblasti podrške, u cilju ispunjavanja svih formalno-pravnih preduslova za nesmetano korišćenje opredijeljenih IPA III sredstava. S obzirom na to da Okvirni finansijski sporazum ne sadrži dovoljno detalja o pravilima sprovođenja programa ruralnog razvoja, u skladu sa članom 9 Okvirnog finansijskog sporazuma, neophodno je bilo potpisati <i>Sektorski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije kojim se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za oblast politike „Poljoprivreda i ruralni razvoj“ (IPARD III) (u nastavku: Sektorski sporazum)</i>. Naime, Sektorski sporazum koji dopunjuje Okvirni finansijski sporazum i propisuje dodatna pravila za sprovođenje podrške i upravljanje pomoći u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja za programski period 2021-2027. stupio je na snagu 23. januara 2023. godine, čime su kreirani preduslovi za korišćenje sredstava iz pretpristupnih fondova Evropske unije u okviru IPARD III programa.</p> <p>Finansijski sporazum za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA III (IPARD III), zaključen je 2. februara 2024. godine. Ovaj sporazum usmjeren je na podršku Crnoj Gori u oblasti politike Poljoprivreda i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za poljoprivredu i ruralni razvoj za period 2021-2027 (IPARD III). Njime se bliže propisuju finansijske obaveze Evropske unije kada je u pitanju sprovođenje <i>Programa razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD-a III za 2021-2027 (u nastavku: IPARD III program)</i> i definišu odredbe za povjeravanje zadataka izvršenja budžeta.</p> <p>9. februara 2026. godine, Evropska komisija je Crnoj Gori, na razmatranje i potpis, dostavila Prijedlog sporazuma o dopuni Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA III (IPARD III). Najvažnija suštinska izmjena u odnosu na Finansijski sporazum odnosi se na povjeravanje zadataka izvršenja budžeta za upravljanje <i>mjerom 9 – Tehnička podrška Crnoj Gori</i>. Ova mjera obuhvata finansiranje aktivnosti neophodnih za efikasno sprovođenje, kontrolu, praćenje i promociju IPARD III programa, koje, između ostalog, podrazumjevaju jačanje administrativnih kapaciteta nadležnih institucija, razvoj procedura i IT sistema, kao i aktivnosti koje se odnose na informisanje i vidljivost EU podrške. Istovremeno, ovom dopunom se potvrđuje ukidanje prethodno utvrđenih</p>	

uslova za sprovođenje mjera 1, 3 i 7 IPARD III programa.

1c) Evropska komisija je 29. juna 2022. godine odobrila IPARD III program, nakon čega je pripremila i Crnoj Gori dostavila, predmetni Finansijski sporazum, koji je zaključen 2. februara 2024. godine, nakon čega je započeo i početak implementacije programa. Sprovođenjem ovog programa predviđena je ukupna investicija u iznosu od oko 128 miliona eura, uključujući finansijski doprinos korisnika. Sporazum će omogućiti da se kroz korišćenje opredijeljenih sredstava unaprijedi poljoprivredna proizvodnja u Crnoj Gori, poveća konkurentnost i kvalitet poljoprivrednih proizvoda, kako na domaćem tako i na inostranom tržištu, dok će neiskorišćenost dostupnih sredstava usporiti razvoj poljoprivredne proizvodnje i dovesti do povraćaja opredijeljenih sredstava u budžet EU.

1d) Nema oštećenih subjekata.

1e) Dakle, ne postoje problemi, već namjera da se poveća konkurentnost poljoprivrednih proizvoda, nastavi dalje postepeno usklađivanje sa pravilima Unije, standardima, politikama i praksama u pogledu pridruživanja EU koji će se postići kroz ekonomski, socijalni i teritorijalni razvoj, u pogledu pametnog, održivog i inkluzivnog rasta, kroz razvoj fizičkog kapitala i kapaciteta poljoprivrednih proizvođača, kao i kroz diverzifikaciju i razvoj ekonomskih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima. Dodatno, nepotpisivanje sporazuma o dopuni finansijskog sporazuma bi dovelo do pravne i operativne blokade za mjeru 9, očuvanja strogih uslova za mjere 1, 3 i 7, i rizika od kašnjenja i smanjenog uticaja Crne Gore u implementaciji IPARD III programa. Samim tim, oštećene strane bi bile, kako sektor poljoprivrede u Crnoj Gori, tako i sama država Crna Gora.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

2a) Cilj IPARD III programa je da pripremi crnogorske poljoprivrednike za ulazak u EU, na način što će sredstva iz IPA-e III, koja su namijenjena za oblast poljoprivrede i ruralnog razvoja, iskoristiti u što većoj mjeri, a što će za posljedicu imati unapređenje kvaliteta proizvoda, povećanje obima proizvodnje, veću konkurentnost i dostizanje EU standarda bezbjednosti hrane u primarnom i prerađivačkom sektoru. IPARD III programom finansiraće se investicije u modernizaciju poljoprivrednih gazdinstava, unapređenje postojećih i izgradnja novih prerađivačkih kapaciteta, unapređenje ruralne infrastrukture u seoski turizam i zasnivanje i zaštitu šuma.

U skladu sa ciljevima definisanim članom 16(7) Okvirnog finansijskog sporazuma i IPARD III programom, sljedeće mjere mogu biti podržane:

MJERA 1 - Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava
MJERA 3 - Investicije u fizički kapital vezano za preradu i marketing poljoprivrednih i proizvoda ribarstva
MJERA 4 - Agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje
MJERA 5 - Realizacija lokalnih razvojnih strategija - LEADER pristup
MJERA 6 - Investicije u ruralnu javnu infrastrukturu
MJERA 7 - Diverzifikacija gazdinstava i razvoj poslovanja
MJERA 9 - Tehnička podrška
MJERA 11 - Zasnivanje i zaštita šuma

Cilj odobrenih mjera je: poboljšanje konkurentnosti, unapređenje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i povećanje obima proizvodnje, poboljšanje uslova života u ruralnim područjima, povezivanje sa turizmom, poboljšanje ruralne infrastrukture, podrška kroz agro-ekološke-klimatske mjere i mjere organske proizvodnje, kao i kroz mjere koje se odnose na zasnivanje i zaštitu šuma.

Predloženi sporazum o dopuni Finansijskog sporazuma 2021-2027 doprinijeće da Crna Gora dobije pravnu osnovu za samostalno upravljanje mjerom 9 – Tehnička podrška, čime se omogućava efikasno jačanje administrativnih kapaciteta nadležnih institucija, razvoj procedura i IT sistema, te sprovođenje aktivnosti informisanja i vidljivosti EU podrške. Takođe, potpisivanje ovog Sporazuma će omogućiti fleksibilnije sprovođenje mjera 1, 3 i 7, odnosno

ukidanje prethodno utvrđenih uslova za ove mjere, čime se olakšava i ubrzava realizacija investicija u poljoprivredna gazdinstva, prerade i marketing, te diverzifikaciju farmi i razvoj biznisa. Dodatno, ovim sporazumom će se unaprijediti efikasnost u sprovođenju svih relevantnih mjera IPARD III programa, a istovremeno će Crna Gora pokazati spremnost za efikasnu i odgovornu implementaciju IPARD III programa.

2b) IPARD III program, izrađen je na bazi strateških i ostalih neophodnih dokumenata vezanih za poljoprivredu i ruralni razvoj, ali i na osnovu socioekonomske analize koja se naslanja na prethodno urađene sektorske studije (sektor mesa, sektor mlijeka, sektor voća i povrća, sektor vina, sektor maslina i sektor ribarstva i diverzifikacije ekonomskih aktivnosti), kao i na osnovu SWOT analize crnogorske poljoprivrede i ruralnih područja predlažući mjere čijom će realizacijom biti moguće koristiti sredstva IPA III, oblast za poljoprivredu i ruralni razvoj.

U konačnom definisanju izabranih mjera, kriterijuma, mogućih projektnih investicija, ograničenja ali i minimalnih i maksimalnih vrijednosti projekata, tokom izrade Programa, obavljen je niz konsultativnih sastanaka sa svim partnerima, udruženjima poljoprivrednih proizvođača, poljoprivrednim proizvođačima, predstavnicima prerađivačke industrije, predstavnicima stručnih poljoprivrednih službi na opštinskom nivou, predstavnicima međunarodnih donatorskih organizacija u Crnoj Gori i relevantnim nevladinim organizacijama.

Ciljevi IPARD III programa u potpunosti su usaglašeni sa Strategijom razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2022-2028. Dodatno, Program je usaglašen sa ciljevima nove Zajedničke poljoprivredne politike EU.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
- **Obrazložiti preferiranu opciju?**

3a) Imajući u vidu da predmetni sporazum omogućava upravljanje mjerom 9 – Tehnička podrška, u slučaju „status quo“ opcije, odnosno nepotpisivanja predmetnog sporazuma, Crna Gora neće imati pravnu osnovu da samostalno upravlja sredstvima za tehničku podršku, čime bi ista ostala pod direktnom kontrolom Komisije, što može usporiti implementaciju i efikasnost IPARD III programa. Takođe, nepotpisivanjem sporazuma bi se očuvala ograničenja za mjere 1, 3 i 7, što bi moglo otežati ili usporiti realizaciju investicija. Iako ukupni EU doprinos i nacionalno kofinansiranje ne bi bili automatski smanjeni, odlaganje potpisa može dovesti do neoptimalnog korišćenja sredstava i eventualnog gubitka prilika za finansiranje određenih aktivnosti u okviru Tehničke podrške.

3b) Preferirana opcija je da se Sporazum potpiše jer bi to omogućilo upravljanje mjerom 9 – Tehnička podrška, ukidanje ograničenja za mjere 1, 3 i 7, a naposljetku efikasnije korišćenje IPARD III programa.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektno.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

4a) Potpisivanje predloženog sporazuma ima pozitivan uticaj na državu i nadležne institucije (pravna osnova za samostalno upravljanje mjerom 9 – Tehnička podrška, jačanje administrativnih kapaciteta, efikasnija kontrola i praćenje programa / olakšava se implementacija mjera 1, 3 i 7), kao i poljoprivrednici/korisnici IPARD III programa (brži i efikasniji pristup sredstvima za investicije, preradu, marketing i diversifikaciju, jasnija pravna i proceduralna struktura za korišćenje sredstava).

4b) Nema stvaranja dodatnih troškova za građane ili privredu.

4c) S obzirom na to da će potpisivanje predloženog sporazuma omogućiti efikasnije trošenje opredijeljenih

sredstava u oblasti poljorivrede i ruralnog razvoja, evidentne su koristi od potpisivanja sporazuma, kako za građane, tako i za cjelokupnu oblast poljoprivrede Crne Gore.

4d) Aktom se ne propisuje stvaranje novih privrednih subjekata i tržišna konkurencija.

4e) Ne postoje administrativna opterećenja ni biznis barijere.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

5a) 5b) Ovim sporazumom o dopuni Finansijskog sporazuma 2021-2027 ne mijenja se ukupni finansijski okvir, visina EU doprinosa, nacionalno kofinansiranje niti godišnje alokacije sredstava, te ista ne proizvodi dodatne fiskalne obaveze po budžet Crne Gore u odnosu na već preuzete obaveze u okviru IPARD III programa.

Ukupna vrijednost programa iznosi **128.313.724 eura**. Ovaj iznos uključuje ukupna opredijeljena EU sredstva, nacionalne i privatne doprinose. Od navedenog, ukupni i maksimalni indikativni iznos bespovratnih sredstava koje je EU opredijelila za Crnu Goru za period 2021-2027 je **63.000.000 eura** (što je 62% veći iznos u odnosu na prethodni IPARD II program.) Ukupan privatni doprinos, tj. sredstva koja će poljoprivredni proizvođači trebati da obezbijede za period 2021-2027, iznosi 46.337.777 eura, dok nacionalni doprinos, odnosno iznos sredstava koje je za ovaj period potrebno obezbijediti iz nacionalnog budžeta je 18.975.947 eura. Godišnje alokacije nacionalnog doprinosa definisane su u Programu razvoja poljoprivrede i ruralnih područja Crne Gore u okviru IPARD III 2021-2027, a ovaj Finansijski sporazum predstavlja pravni osnov za njegovo sprovođenje i realizaciju.

U skladu s navedenim, sredstva iz nacionalnog budžeta će se trošiti na sljedeći način:

INDIKATIVNI IZNOS NACIONALNOG DOPRINOSA ZA PERIOD 2021-2027						
2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
EUR 1,666,667	EUR 1,905,882	EUR 2,453,333	EUR 2,730,980	EUR 2,932,680	EUR 3,524,706	EUR 3,761,699

Nacionalna sredstva će biti planirana zbirno na pozicijama budžetskog korisnika koji predstavlja ugovorno tijelo u strukturi - Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu. U skladu sa pravilima koja važe za indirektno upravljanje, ova sredstva se ugovaraju paralelno sa EU sredstvima. Takođe, ista se ugovaraju tokom određenog vremenskog perioda, kao što je navedeno u tački 5d. Samim tim, svi zadaci izvršenja budžeta, kao što su pozivi za tendere, pozivi za dostavljanje ponuda, ugovaranje, upravljanje ugovorima, plaćanja i prihodi, biće povjereni relevantnim tijelima za finansijsko upravljanje, odnosno IPARD agenciji. Ona će biti zadužena za obezbjeđivanje zakonitosti i regularnosti procesa izdavanja finansijskih sredstava.

Uzimajući u obzir da za trošenje sredstava važi **N+3 pravilo**, pri čemu N označava godinu kada su opredijeljena budžetska sredstva, tako da je navedeni iznos potrebno obezbijediti za budžetske godine 2026-2030.

Ovom prilikom treba uzeti u obzir da u opravdanim okolnostima, ukoliko su prihvaćene od strane Evropske komisije, period sprovođenja podrške u trajanju od tri godine će se produžiti na period do pet godina u skladu sa članom 36 stav 2 Sektorskog sporazuma.

5c) Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, osim da sredstva neće biti dostupna ili će biti vraćena EU, ukoliko dođe do nepotpisivanja predmetnog sporazuma ili ukoliko dođe do neispunjavanja definisanih obaveza.

5d) Sredstva nacionalnog kofinansiranja biće potrebno planirati u predstojećim budžetskim godinama, odnosno tokom perioda 2026-2030.

5e) Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze.

5f) Implementacijom predmetnog sporazuma olakšaće se stvaranje dodatnih direktnih prihoda za budžet Crne Gore, jer će se samostalnom realizacijom mjere 9 – Tehnička podrška, kao i ukidanjem određenih ograničenja za mjere 1, 3 i 7, unaprijediti efikasnost korišćenja IPARD III programa.

5g) 5h) Metodologija definisanja finansijskih izdataka i način korišćenja finansijskih sredstava za implementaciju predmetnog sporazuma su prije svega propisani IPARD III programom, i u skladu su sa pravilima propisanim Okvirnim finansijskim sporazumom i Sektorskim sporazumom između Crne Gore i Evropske komisije. Dodatno, pošto je predmetni sporazum već iskomuniciran sa relevantnim resorima i predstavnicima EU, nisu identifikovani nikakvi problemi po pitanju obračuna finansijskih izdataka.

5i) 5j) S obzirom na to da je Ministarstvo finansija uključeno u kompletan proces usvajanja Okvirnog finansijskog i Sektorskog sporazuma, putem mišljenja koja su dostavljena na pomenute sporazume, i s obzirom na to da njegovi predstavnici čine dio operativne strukture za IPARD, nijesu postojale nikakve dodatne sugestije Ministarstva finansija. Takođe, s obzirom na to da je Sporazum prethodno iskomuniciran sa svim zainteresovanim stranama, sve sugestije su već uključene u sami tekst sporazuma.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Prijedlog sporazuma o dopuni Finansijskog sporazuma za period 2021-2027 između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o podršci za poljoprivredu i ruralni razvoj u okviru Instrumenta pretpristupne podrške IPA III (IPARD III), kao pripremljen je od strane Evropske komisije, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova (MEP) i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede (MPŠV).

U toku procesa pripreme, MEP je u stalnim konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama, prije svega sa nadležnim resornim ministarstvom (Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede), uključujući Delegaciju EU i EK, koordiniralo pripremu Prijedloga sporazuma, dok je MPŠV, kao nosilac politika iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja, kroz konsultacije sa svim interesnim stranama, koordiniralo pripremu izrade IPARD III programa.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Uslov za stupanje na snagu i početak primjene Prijedloga sporazuma o dopuni Finansijskog sporazuma je njegovo potpisivanje od strane ovlašćenog predstavnika Vlade Crne Gore, nakon pribavljanja mišljenja nadležnih ministarstava i usvajanja od strane Vlade Crne Gore. S obzirom na to da se dopunom Finansijskog sporazuma ne mijenja programski ni finansijski okvir IPARD III programa, već se vrši proširenje povjeravanja zadataka izvršenja budžeta (mjera 9 – Tehnička podrška) i potvrđuje ispunjenost prethodno utvrđenih uslova za mjere 1, 3 i 7, sistem monitoringa i evaluacije ostaje neizmijenjen i sprovodi se u skladu sa Okvirnim finansijskim sporazumom i

Sektorskim sporazumom.

U skladu sa obavezama iz Okvirnog finansijskog sporazuma, IPA nadgledni odbor nastavlja da razmatra ukupnu djelotvornost, efikasnost, kvalitet i usklađenost sprovođenja programa, uključujući i izmjene koje proizlaze iz dopune Finansijskog sporazuma. Shodno članovima 53. i 54. Sektorskog sporazuma, Odbor za nadgledanje IPARD III programa i Upravljačko tijelo IPARD-a nastavljaju da prate sprovođenje programa, uključujući realizaciju mjere 9 – Tehnička podrška, kao i napredak u korišćenju finansijskih sredstava. O napretku se izvještava IPA nadgledni odbor i Evropska komisija.

U dijelu evaluacije, u skladu sa članom 56. Sektorskog sporazuma, IPARD III program podliježe ex-ante, privremenim i ex-post evaluacijama. Dopuna Finansijskog sporazuma ne utiče na postojeći okvir evaluacije, već će realizacija mjere 9 biti obuhvaćena redovnim evaluacionim aktivnostima, u dijelu koji se odnosi na jačanje administrativnih kapaciteta i efikasnost sprovođenja programa.

Glavni indikatori ostaju oni definisani IPARD III programom, uključujući indikatore finansijske realizacije, stepena ugovaranja i plaćanja, kao i indikatore učinka i rezultata po pojedinačnim mjerama. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, kao Upravljačko tijelo IPARD-a, nadležno je za praćenje, mjerenje i izvještavanje o realizaciji programa, dok strukture uspostavljene u okviru sistema indirektnog upravljanja (NAO, IPARD Agencija i Revizorsko tijelo) vrše kontrolu i nadzor u skladu sa propisanim procedurama.

Potencijalne prepreke u primjeni dopune mogu se odnositi na administrativne kapacitete i dinamiku sprovođenja procedure potpisivanja, ali se ne očekuju prepreke finansijske prirode, imajući u vidu da se ukupni finansijski okvir i već preuzete budžetske obaveze ne mijenjaju.

Datum i mjesto

25. februar 2026. godine, Podgorica

Ministarka evropskih poslova

Maida Gorčević